

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 sierpnia 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. zobowiązał B. M. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 01.03.2014 r do 30.04.2014 r, od 01.06.2014 r do 30.06.2014r , od 01.09.2014 r do 30.11.2014 r , od 01.01.2015 r do 28.02.2015 r, od 01.04.2015 r do 30.04.2015r, od 01.06.2015 r do 31.07.2015 r , od 01.09.2015 r do 30.11.2015 r , od 01.01.2016 r do 31.01.2016r w kwocie 15093 zł 15 gr oraz odsetek za okres od 06.03.2014 r do 26 .08.2016 r w kwocie 1888 zł 66 groszy.

/decyzja k. 102 akt ZUS /

W dniu 05 października 2016 roku B. M. reprezentowana przez pełnomocnika adwokata A. B., złożyła odwołanie od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę. Wskazano, że wnioskodawczyni, uzyskując dodatkowy dochód wykonywała działalność twórczą, wypełniała przesłanki pracy artystycznej i twórczej, tworząc samodzielnie treści dla pisma Panaceum, co wymaga zastosowania wobec wnioskodawczyni art. 104 ust 5 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W odniesieniu do odsetek wskazano, że mogą zostać naliczone nie wcześniej niż od dnia doręczenia decyzji.

/odwołanie – k.2- 8/.

Odpowiadając na odwołanie, organ rentowy wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu podniósł, że we wskazanych w decyzji z dnia 26 sierpnia 2016 r okresach, wnioskodawczyni uzyskiwała przychód z tytułu umów zlecenia, zawieranych z Okręgową Izbą Lekarską w Ł.. W związku z osiągniętym przychodem, odwołująca nie ma prawa do zbiegu świadczeń, a świadczenie wypłacone za w/w okresy jest świadczeniem nienależnym

/o dpowiedź na odwołanie k 32 – 32 odwrót/.

Decyzją z dnia 01 września 2016 roku, Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. zobowiązał B. M. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 01.02.2016 r do 31.03.2016 r w kwocie 2034 zł 06 gr oraz odsetek za okres od 06.02.2016 r do 01.09.2016 r w kwocie 75 zł 48 gr

/ decyzja k. 211- 211 odwrót akt ZUS/.

W dniu 19 października 2016 r B. M., reprezentowana przez pełnomocnika, adwokata A. B., złożyła odwołanie od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę. Wskazano, że organ rentowy błędnie założył, że wnioskodawczyni pobrała nienależne świadczenie za powyższy okres. W ocenie skarżącego treści tworzone samodzielnie dla pisma Panaceum w całości wypełniają przesłanki pracy artystycznej i twórczej.

/ odwołanie k. 2 – 8 akt VIII U 2562/16 /.

Odpowiadając na odwołanie, organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

/o dpowiedź na odwołanie k 11 – 11 odwrót - akt VIII U 2562/16 /.

Na podstawie art. 219 k.p.c. Sąd Okręgowy w Łodzi połączył do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy o sygn. akt VIII U 2562/16 ze sprawą VIII U 2478/16 i postanowił prowadzić je dalej pod sygn. akt VIII U 2478/16.

/postanowienie k. 15 w aktach VIII U 2562/16/.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

B. M., urodzona (...), od dnia 05 maja 1986 roku jest uprawniona do emerytury. Od dnia 02 lipca 1986 r jest uprawniona do renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej chorobą zawodową. Zgodnie z przepisami ustawy wypadkowej podjęto w zbiegu wypłatę pełnej emerytury i połowy renty z tytułu choroby zawodowej.

/okoliczność bezsporna, decyzja akt ZUS plik I /.

Pismem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 14 listopada 2002 r, którego odbiór został potwierdzony przez wnioskodawczynię oraz w pouczeniach w kolejnych decyzjach, przyznających świadczenia emerytalno – rentowe, wnioskodawczyni była poinformowana o zasadach wypłaty świadczeń.

Każdorazowa decyzja organu rentowego, dotycząca prawa do świadczenia, zawierała pouczenia o sytuacjach powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty.

/ okoliczności bezsporne, decyzje akta ZUS /.

Wnioskodawczyni w spornym okresie osiągnęła przychody z wykonywanej pracy na podstawie umowy zlecenia zawartej z Okręgową Izbą Lekarską w Ł. jako zamawiającym w wysokości :

marzec 2014 r 402,00 zł

kwiecień 2014 r 200,00 zł

czerwiec 2014 r 430,00 zł

wrzesień 2014 r 200,00 zł

październik 2014 r 270,00 zł

listopad 2014 r 201,00 zł

styczeń 2015 r 220,00 zł

luty 2015 r 200,00 zł

kwiecień 2015 r 371,00 zł

czerwiec 2015 r 200,00 zł

lipiec 2015 r 200,00 zł

wrzesień 2015 r 196,00 zł

październik 2015 r 201,00 zł

listopad 2015 r 201,00 zł

styczeń 2016 r 196,00 zł

luty 2016 r 220,00 zł

marzec 2016 r 220,00 zł

/ pisma Okręgowej Izby Lekarskiej w Ł. k. 191, k. 104/.

W spornym okresie pomiędzy B. M. a Okręgową Izbą Lekarską w Ł. zawierane były umowy zlecenia. W umowach określano wynagrodzenie. Po wykonaniu prac wnioskodawczyni podpisywała rachunek, przygotowany

przez zamawiającego. Okręgowa Izba Lekarska w Ł. zlecała wykonanie pracy do czasopisma Panaceum, w postaci prowadzenia działu „Nasze sprawy”.

/ umowy zlecenia k. 14 – 20 /.

W dniu 26 sierpnia 2016 r i 1 września 2016 r została ujawniona nadpłata emerytury za okres od 01.03.2014 r do 30.04.2014 r, od 01.06.2014 r do 30.06.2014r , od 01.09.2014 r do 30.11.2014 r , od 01.01.2015 r do 28.02.2015 r, od 01.04.2015 r do 30.04.2015r, od 01.06.2015 r do 31.07.2015 r, ,od 01.09.2015 r do 30.11.2015 r , od 01.01.2016 r do 31.01.2016r w kwocie 15093 zł 15 gr oraz odsetek za okres od 06.03.2014 r do 26.08.2016 r w kwocie 1888 zł 66 gr i za okres od 01 .02.2016r do 31.03.2016 r w kwocie 2034 zł 06 gr oraz odsetki za okres od 06.02.2016 r do 01.09.2016 r w kwocie 75 zł 48 gr

/ pismo k. 201, k. 210 akt ZUS/.

W spornych okresach wnioskodawczynie wykonywała pracę na podstawie umowy zlecenia.

Do czasopisma wydawanego przez Izbę Lekarską o nazwie (...) pisała artykuły kilka razy w miesiącu. Prowadziła dział „ Nasze sprawy” uczestnicząc w procesie tworzenia pisma. Stworzyła nazwę działu „ Nasze sprawy”. Była członkiem kolegium redakcyjnego. Dodatkowo pisała felietony, eseje artykuły, mające charakter przemyśleń, które nie były pracami i artykułami naukowymi.

/ zeznania wnioskodawczynie protokół rozprawy z dnia 10 kwietnia 2017 r k. 49 – 49 odwrót w zw. z k. 50, zeznania świadka J. S. protokół rozprawy z dnia 10 kwietnia 2017 r k. 49 odwrót, zeznania świadka M. M. protokół rozprawy z dnia 10 kwietnia 2017 r k. 49 odwrót /.

Sąd Okręgowy zważył , co następuje:

Odwołanie jest zasadne jedynie w zakresie dotyczącym odsetek.

Zgodnie z treścią art. 8 ust 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 121 ze zm), za osobę prowadzącą działalność gospodarczą uważa się twórcę i artystę (pkt 2). Za twórcę, o którym mowa w ust. 6 pkt 2, uważa się osobę, która tworzy dzieła w zakresie architektury, architektury wnętrz, architektury krajobrazu, urbanistyki, literatury pięknej, sztuk plastycznych, muzyki, fotografiki, twórczości audiowizualnej, choreografii i lutnictwa artystycznego oraz sztuki ludowej, będące przedmiotem prawa autorskiego (pkt 7).

Za artystę, o którym mowa w ust. 6 pkt 2, uważa się osobę wykonującą zarobkowo działalność artystyczną w dziedzinie sztuki aktorskiej i estradowej, reżyserii teatralnej i estradowej, sztuki tanecznej i cyrkowej oraz w dziedzinie dyrygentury, wokalistyki, instrumentalistyki, kostiumografii, scenografii, a także w dziedzinie produkcji audiowizualnej reżyserów, scenarzystów, operatorów obrazu i dźwięku, montażyistów i kaskaderów (pkt 8).

Zgodnie zaś z treścią art. 104 ust 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2016 roku poz. 887, z późn. zm.), prawo do emerytury lub renty ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu, na zasadach określonych w ust. 3-8 oraz w art. 105, w razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, o której mowa w ust. 2 oraz z tytułu służby wymienionej w art. 6 ust. 1 pkt 4 i 6.

Dla emerytów i rencistów prowadzących pozarolniczą działalność, za przychód, o którym mowa w ust.1, przyjmuje się przychód stanowiący podstawę wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne w rozumieniu przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych (1a).

Przepisów ust. 1-4 nie stosuje się do honorariów z tytułu działalności twórczej i artystycznej (ust. 5).

Zgodnie zaś z treścią art.138 ust.1 cytowanej ustawy osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu. Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się:

- 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania;
- 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia.

Nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń za okres dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ rentowy o zajściu okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, a mimo to świadczenia były jej nadal wypłacane, w pozostałych zaś wypadkach - za okres dłuższy niż 3 lata, z zastrzeżeniem ust.5.

Kwoty nienależnie pobranych świadczeń w związku z osiągnięciem przychodów, o których mowa w art.104 ust. 1, podlegają zwrotowi za okres nie dłuższy niż 1 rok kalendarzowy poprzedzający rok, w którym wydano decyzję o rozliczeniu świadczenia, jeżeli osoba pobierająca to świadczenie powiadomiła organ rentowy o osiągnięciu przychodu, w pozostałych zaś przypadkach - za okres nie dłuższy niż 3 lata kalendarzowe poprzedzające rok wydania tej decyzji. Organ rentowy może odstąpić od żądania zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń w całości lub w części, zmniejszyć wysokość potrąceń, ustaloną zgodnie z art. 140 ust. 4 pkt 1, lub zawiesić dokonywanie tych potrąceń na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności.

Zgodnie z art. 84 ust 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 121 ze zm.) osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11. Za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się:

- 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania,
- 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia.

Ustalenia Sądu dokonane w przedmiotowej sprawie wykazały, że w okresie od 1 marca 2014 r do 31 marca 2016 r. wnioskodawczyni osiągała przychody z wykonywanej pracy na podstawie umowy zlecenia, prowadząc dział „Nasze sprawy”, uczestnicząc w procesie tworzenia pisma Panaceum. Stworzyła nazwę działu „ Nasze sprawy”. Była członkiem kolegium redakcyjnego. Dodatkowo pisała felietony, eseje i artykuły mające charakter przemyśleń, które nie były pracami i artykułami naukowymi.

Na tle tak dokonanych ustaleń faktycznych rozważenia i rozstrzygnięcia wymagała kwestia wykładni użytego w przepisie art. 8 ust 6 pkt 7 zwrotu, iż za osobę prowadzącą działalność gospodarczą uważa się twórcę i oceny, czy świadczenie pobrane przez ubezpieczonego było nienależne, a w związku z tym podlega zwrotowi w świetle art. 104 ust 5 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W ocenie Sądu, wnioskodawczyni będąc zobowiązana do prowadzenia działu „Nasze sprawy”, uczestnicząc w procesie tworzenia pisma na podstawie zawartej umowy zlecenia, nie tworzyła dzieła biorąc pod uwagę to, że pisała felietony w ramach prowadzenia działu.

Zdaniem Sądu Okręgowego istotą sporu w sprawie jest to, że wnioskodawczyni na podstawie umowy zlecenia była zobowiązana do prowadzenia działu „Nasze sprawy”, w ramach którego pisała artykuły i w ocenie Sądu nie

można pisanie artykułów oderwać od głównego zobowiązania wnioskodawczynie do uczestniczenia w samym procesie tworzenia pisma, w którym zamieszczała artykuły. Z tego też powodu nie mogą one stanowić samodzielnej dzieła, zaś wnioskodawczynie nie może być uznana za twórcę. Wnioskodawczynie była zatrudniona na podstawie umowy zlecenia. Przedmiotem umowy nie było oznaczone dzieło, będące rezultatem działalności twórczej, o indywidualnym charakterze, ustalone w skonkretyzowanej przez strony postaci.

W ocenie Sądu rozpoznającego przedmiotową sprawę, zebrany w sprawie materiał dowodowy bez wątplenia wskazuje, iż w spornym okresie wnioskodawczynie nie była twórcą, nie prowadziła działalności twórczej, ani artystycznej, za które miałyby otrzymać honorarium.

Ustalenia Sądu wykazały także, że w spornym okresie wnioskodawczynie pobierała świadczenie, pomimo świadomości zasad wypłaty świadczeń (w każdorazowej bowiem decyzji organu rentowego, ustalającej uprawnienia wnioskodawcy do świadczenia znajdowało się pouczenie odnośnie przychodu powodującego zawieszenie lub zmniejszenie wysokości świadczeń emerytalnych).

Wobec powyższego Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. oddalił odwołanie wnioskodawczynie w zakresie zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń.

W ocenie Sądu Okręgowego, organ rentowy nie jest jednak uprawniony do żądania zapłaty odsetek ustawowych w kwotach 1888,66 zł oraz 75,66 zł określonych zaskarżonymi decyzjami z dnia 26 sierpnia 2016 r oraz z dnia 1 września 2016 r.

W wyroku z dnia 21 marca 2013 r., sygn. akt III AUa 1311/12 Sąd Apelacyjny w Krakowie wskazał, że zgodnie z art. 84 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego. Odesłanie do "prawa cywilnego" dotyczy wyłącznie zasad zapłaty i wysokości odsetek, a nie zasad zwrotu nienależnego świadczenia. Nie ma zatem żadnych podstaw do stosowania przepisów prawa cywilnego (o bezpodstawnym wzbogaceniu lub czynie niedozwolonym) do oceny wymagalności, czy przedawnienia samego nienależnie pobranego świadczenia. Zasady określające zwrot takiego świadczenia ze względu na upływ czasu (dawność, w tym znaczeniu potocznie przedawnienie) wskazane są w art. 138 ust. 4 i 5 ustawy o emeryturach i rentach z funduszu ubezpieczeń społecznych (zasadniczo za okres nie dłuższy niż 3 lata od "żądania zwrotu", czyli wydania decyzji w tym przedmiocie). "Żądanie zwrotu" nienależnie pobranego świadczenia następuje przez doręczenie dotyczącej tego decyzji (można powiedzieć, że staje się wymagalne w tym momencie, a nie w czasie spełniania świadczeń). Z tą chwilą następuje też wymagalność (w prawnym znaczeniu według prawa cywilnego - art. 359 § 2 kc) roszczenia o odsetki, gdyż od tej chwili dłużnik pozostaje w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia głównego (art. 481 § 1 kc). Z tą też chwilą rozpoczyna się bieg przedawnienia roszczenia o zapłatę odsetek (art. 120 § 1 kc).

W tym stanie rzeczy brak podstaw do zasądzenia odsetek za okres wcześniejszy niż od daty doręczenia zaskarżonych decyzji, gdyż dopiero od tej chwili wnioskodawczynie pozostaje w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia głównego. Z datą doręczenia decyzji świadczenie stało się wymagalne.

Z uwagi na powyższe Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w zakresie żądania zwrotu odsetek.

Zarządzenie: odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełn. ZUS z pouczeniem wypożyczając akta rentowe.

D.D-Z/.